

Александр Викторович ; ГОУВПО “Чувашский государственный педагогический университет”. – Чебоксары, 2009. – 467 с.

5. Яланська С. П. Психологічні засади розвитку творчості майбутніх учителів біологічних дисциплін: теорія і практика : [монографія] / С. П. Яланська ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка – Полтава, 2010. – 374 с

ФАКУЛЬТАТИВИ ТА КУРСИ ЗА ВИБОРОМ ЯК ВАРІАТИВНА СКЛАДОВА ШКІЛЬНОЇ ХІМІЧНОЇ ОСВІТИ

*І. Мордач
м. Полтава, Україна*

Концепція профільного навчання, диференціація змісту навчання в старших класах здійснюється на основі співвідношення базових і профільних предметів, курсів за вибором. Кожен із них виконує певну роль у реалізації завдань профільного навчання. Курси за вибором — це навчальні курси, які доповнюють навчальні предмети і входять до складу допрофільної підготовки та профільного навчання. Курси за вибором створюються за рахунок варіативного компонента змісту освіти.

Метою курсів за вибором є задоволення індивідуальних освітніх інтересів, потреб і нахилів кожного школяра.

Завдання курсів за вибором є сприяння у виборі напрямку чи профілю навчання у старшій школі, поглиблювати знання з профільних предметів, допомагати у професійному самовизначенні випускникам ЗНЗ, стимулювати розвиток загальнонавчальних і професійних умінь та навичок учнів, підготувати до зовнішнього незалежного оцінювання, державної підсумкової атестації.

Типи курсів за вибором на допрофільному рівні: пропедевтичні (вступні до предмета), пробні (предметного і міжпредметного характеру) та орієнтувальні (призначені ознайомити учнів з певною професією і зорієнтувати на вибір професії); на профільному рівні: предметні, міжпредметні, надпредметні.

Класифікація допрофільних курсів за вибором, як і будь-яка інша класифікація, є відносною. Більшість науковців вирізняють загальноорієнтаційні, предметноорієнтаційні та міжпредметні курси за вибором.

Курси за вибором не мають стандартів, а отже і підсумкової атестації. Зміст і правила засвоєння програми загальноосвітньої навчальний заклад встановлює самостійно. Система оцінювання може бути бальна і безбальна (диференційована, тестова, залікова, захист проектних робіт і рефератів тощо).

При розробці та реалізації курсів за вибором у старшій школі доцільно враховувати індивідуальність, доступність, наступність, результативність [1].

Факультативний курс — курс, який вибирають учні для поглиблення і розширення знань з певного предмета, теми або питання відповідно до бажань та інтересів, призначений для побудови індивідуальної освітньої програми учня. Учневі пропонується набір таких курсів, і він може вибрати (або не вибрати) один із запропонованих факультативних курсів.

Метою факультативних курсів є поглиблене вивчення предметів, професійна орієнтація та розвиток пізнавальних інтересів і вирівнювання.

Факультативні курси забезпечують поглиблене вивчення понять, які вивчаються в основному курсі, обсяг знань, обмежений шкільною програмою. При викладанні факультативних курсів застосовуються форми та методи, характерні для позакласних занять.

Розрізняють такі типи факультативних курсів: систематичні (поглиблюють основний матеріал школи); позапрограмові (спецкурси); прикладні; міжпредметні; особлива група (гуртки, секції, творчі об'єднання).

Інша, досить поширена класифікація, поділяє факультативні курси в залежності від дидактичної мети на теоретичні, практичні та комбіновані [2].

На факультативних заняттях, як і на обов'язкових навчальних, добір методів навчання,

зумовлений також низкою інших загально дидактичних чинників: дидактичними і виховними цілями заняття; змістом і характером навчального матеріалу, станом підготовки учнів, їхнім навантаженням; рівнем опанування вчителем методики проведення різних за формою занять; узгодження занять у розкладі; шкільним оточенням, формою заняття. Крім того, факультативним заняттям притаманні і деякі специфічні чинники, які істотно впливають на вибір методів навчання.

Разом з цим існує суттєва різниця між курсами за вибором і факультативними курсами, що відображена у таблиці 1 «Курси за вибором та факультативні курси».

Таблиця 1

Курси за вибором та факультативні курси

КУРСИ ЗА ВИБОРОМ	ФАКУЛЬТАТИВНІ КУРСИ
СПІЛЬНЕ	
Мета: поглиблення знань, розвиток інтересів, здібностей, нахилів та професійне самовизначення	
Вибираються учнями на основі власних інтересів	
Відсутність стандартів та екзаменів (ЗНО)	
Складові варіативної частини навчального плану	
ВІДМІННЕ	
Вибирається кожним учнем	Вибирається лише частиною учнів
Включені до розкладу, як інші уроки	Заняття винесені за сітку годин у розкладі
Обов'язкові для відвідування, контроль знань	Необов'язкові для відвідування, не оцінюються
Тривалість від 8-9 год., 16-17 год. Можуть бути розраховані на чверть, семестр	Тривалість — 34 год. Заняття плануються на весь навчальний рік
Надлишкова кількість з кожного предмета	Може бути запропоновано один курс з одного предмета

Література

1. Андреева Е.В., Босова Л.Л., Фалина И.Н. Математические основы информатики. Элективный курс: Учебное пособие. М.: Бином, 2005, 328с.
2. Дьякович С. В. Методика проведенний факультативних занять по химии.— М. : просвещение, 1985. – 175 с

ІНДИВІДУАЛЬНА ОСВІТНЯ ТРАЄКТОРІЯ НАВЧАННЯ

*І. Мордач
м. Полтава, Україна*

Проблемою активізації школярів в особистісному і професійному самовизначенні є проблема виховання їх як суб'єктів пізнавальної, навчальної, трудової діяльності і спілкування. Підвищення суб'єктної активності підлітків безпосередньо в професійному самовизначенні пов'язане з розвитком їх самопізнання, самооцінки і саморозвитку. Крім того, важливо показати учням реальні можливості зміни ситуації професійного самовизначення, які вони можуть реалізувати в процесі здійснення особистих професійних планів.

Професійна орієнтація - система організації та проведення навчально-виховної роботи, спрямованої на засвоєння учнями необхідних знань про соціально-економічні та психофізіологічні умови правильного вибору професії, формування в них уміння аналізувати вимоги різних професій до психологічної структури особистості, а також свої професійно значущі якості, шляхи та засоби їх розвитку [1].

Одним із видів педагогічного проектування розвитку учня є індивідуальна освітня